

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János**; Berde Áron, Szabó Sámuel, Szentgyörgyi József, Vörös Sándor,
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos.**

Tartalom: Az erdélyi gazdák V-ik vándorgyűlése Sepszi-Szentgyörgyön, r. t. — Az ampelographiai congressus tokaji kirándulása, W. — A bécsi borászati congressus, Gamauf Vilmos. — Besztercze vidéki körút, Fekete Pál. — Még egy pár szó az Orange-pepin stb. fölötti vita bevezetéséről, Bereczki Máté. — A phylloxeráról, Dr. Serly Gusztáv. — Lóvásár, Déésen okt. 25. — Az erdőörök szakvizsgálója. — Értesítés a ragályos belegekről. Vidéki gazd. tudósítás: Zabola. — Üzleti hírszemle. — Piaczi árak. — Hirdetések. —

Az erdélyi gazdák V-ik vándorgyűlése Sepszi-Szentgyörgyön.

A székely földet, a közelebbi nyáron valóságos ostrom állapotban tartották, a különböző „tudós” gyűlések. Maros-Vásárhelyt a történelmi társulat, Csikban a „székely” társulat Kereszturon az unitárius zsinat gyűléseztek. De mindenek felett leginkább Szentgyörgynek jutott ki az idegenek látogatósáiból.

És még sem látszik meg rajta, hogy hagyományos szivessége, vendéglátó szeretete megcsökkent volna. Még meg sem hiült helye a közelebbi aug. végén itt gyűlésező erdélyi ref. tanári testületnek s már ma, okt. 2-án az erdélyi gazdák diszes csoportját fogadta kebelében.

A vándorgyűlést hirdető és vezető erdélyi gazd. egylet elnöksége és küldöttei közzül megjelentik: Tisza László elnök, Szabó József alelnök, Gamauf Vilmos tükár, Brassai József mint az egylet gyömölcsküldeményeinek rendezője és felügyelője. Itt láttuk többek közt a k.-monostori gazd. tanintézet de-rék főkertészét Ritter Gusztávot is.

Okt. 2. déli 12 órakor kezdte meg munkásságát a gyűlés az állatkiallítás megnyitásával. A bíráló bizottság sorban megsejmelte a kiállított állatokat, s alapos szemle után odaitélte a jutalmakat. A kiállítók érdeklősége e szakban igen korlátozott mondható. A szép szarvas marháiról s kitűnő fajlovaikról híres Háromszékből jóval többet várhattunk volna.

Az idegen vendégek ez napra Pócsa József főispán ur asztalához voltak hivatalosak.

Ebéd végeztével d. u. 5 óra tájt elő-értekezlet tartott, hol Szabó József elnökölt. Itt soroltattak elő a tanácskozás alá kerülendő tárgyak s kijelöltettek azon 9 bizottság tagjai, kik különböző helyekre, vidéki gazdaságok megsejmelésére és a látottakról jelentéstételre lesznek hivatva. — Estve Blaskó vendéglőjében igen népes ismerkedési estély hozta össze a gyűlésre megjelent tagokat.

— Okt. 3-án d. e. 10 órakor nyitotta meg a vándorgyűlést Tisza László. Beszédében kegyelettel említi fel azon kitűnőbb gazdákat, kiket az utolsó tordai vándorgyűlés óta elvesztettünk, mint gr. Miko Imre, Nagy Ferencz, gr. Mikes Benedek, Szentkeresztői István.

Következett a hatóságok és egyletek küldötteinek bejelentése, s ezután a különböző bíráló bizottságok és vidékre kiszálló küldöttségek egybeállítása. Utobbira nézve a megjelent idegenek felszólítottak, hogy azon vidéki küldöttséghez csatlakozzanak, melynek kiszállásában részt venni óhajtanak.

Ezután a tükár tett jelentést a IV-ik vándorgyűlés határozatainak foganatosításról s Szabó József sorolta elő a székesfehérvári gazd. congressus működéseinek eredményét. Utobbira nézve, a fontosabb kérdések kiválasztása és előterjesztése végett bizottság neveztetett ki.

Még csak a tárlatnak déli 12 órakor történt ünnepélyes megnyitását említem, hol a vándorgyűlés tagjait gr. Kálnoki Pál fogadta. A kiállítás szépen sikerültnek mondható; ebben legtöbb érdeme van a fáradhatatlan gr. Schweinitz Gyulának.

További részletekről jövő levelemben. r. t.

Az ampelographiai congressus tokaji kirándulása.

September 18-án vette kezdetét, mikor is esti 11 órakor a m. kir. államvaspálya igazgatósága által kellő számban ren-

delkezésre bocsátott elsőosztályu kocsikban helyet foglalva, kedélyes beszélgetés közt regeli 9 órára Tarczalhoz érkezett a tekintélyes számú expedíció; itt Zemplénmegye főrangusa és értelmisége fényes fogatokkal várta vendégeit, kölcsönös üdvözlés és kézszerítések után a tarczali vinczellérképezdebe kísérték. A vidék páratlan szépsége, — a szíves fogadtatás, — mind oly kellemes benyomások, melyek után az intézet megtekintése csak fokozhatta az érdeklődést. Legelső helyen említendő a „Tokaj-hegyaljai bortermelő társulat“ által rendezett borkiállítás, mely úgy a kiállított borok sokasága, mint azoknak kitűnősége által kézzel foghatólag bizonyította, hogy a tokaj-hegyaljai nektár nemcsak volt, de marad ezután is: az aszúborok királya! Az intézet belső berendezése példányszerű, tanszaki felszerelése méltó figyelem tárgyai voltak még külföldiek előtt is; ugyanis a) a könyvtár magában foglalja a gyümölcsészet, szőlészet és borászatra vonatkozó újabb megjelent műveket és folyóiratokat; b) a taneszközök gazdagsága elismerésre méltó s áll: a számtan, mértan és természettan tanításához szükséges műszerekből, a gyümölcsészet és szőlészet tanításához: kertészeti és szőlészeti eszközök pazar gyűjteménye, Arnoldi féle gyümölcsminták stb.; a borászat tanítását támogatja a célszerűen berendezett és felszerelt vegytani laboratórium minden kellékeivel.

Az intézet telepe és gyakorlati tere az ugynevezett Terézia hegynek délnyugati oldalán fekszik. Első helyen kiemelendő itt a rendszeresen kezelt faiskola, melynek 12 táblái szegélyzetén a legmeglepőbb művészettel alakított anyafák általános dicséret tárgyait képezték. A kísérleti szőlőgyűjtemény — állítólag 150 faj — még a kezdet nehézségeivel küzd; végre az intézet terjedelmes pinczéje tanúságot nyújt a rendszeres borkezelésről. Mindezek megtekintése után gazdagon terített asztalhoz ült a 200 főre menő társaság, hol a közszerepben és becsülésben részesített ösz hazafi, b. Vay Miklós a királyra poharat emelvén, megkezdé a felköszöntések végtelen hosszú sorát. Este felé a társaság nagyrésze Tokajnak indult útközben megtekintve a császári udvarnak 60 holdas szőlőtelepét, itt is a kiváló gondozás általános elismerés tárgya lett. Esti 8 órára Tokajba érve a társaság, éji szállásra elhelyeztetett, a szíves vendég látás elmaradhatlan kelléke — a gazdag vacsora — fűszerezve volt obligát felköszöntésekkel, melyeknek csak a késő éj vetett véget. Reggel a készen álló fogatokkal a Bodrog-Keresztúr melletti Szeghibe siettünk, hol Mudrony András úr vendégszeretete ismét felüdíté bágyadt tagjainkat; gazdag termésű szőlőtelepei eléggé dicsérik gazdáját.

Az utazási programnak többi része — Liszka, Olaszi és Sárospatak megsejmlése — az általánosan nyilvánuló testi törődöttség miatt elmaradt, elég volt különben ennyi is annak bemutatására: hogy a valódi hegyaljai nektár a haza földjének, klímájának és lakói szorgalmának szülöttje, s nem a borkészítők földalatti konyhájában pancsollatik! **W.**

A bécsi borászati kongressus

majdnem 200 tag részvételével september hó 22—25-éig folyt le, mely alkalommal hazánk is képviselőre talált, ugy az

országos és az erdélyi gazd. egyetek küldöttei, valamint egyes termelők és borkereskedők által. Az első tárgy a phylloxera vész mikénti leküzdése volt és ministeri tanácsos Dr. Hamm elmondá, hogy a közel 2000-nyi szer közül, mely eddig felmerült, csakis három bir némi jogosultsággal u. m. a homok alá temetés (ensablement), a vízzel való elárasztás (submersion) és a szénköneg alkalmazása (sulfur du carbon), mindhárom Franciaországban lett kiprobálva, hol a phylloxera eddig közel félmillió hold szőlőt pusztított el. Hogy sem ezen szerek, sem a kiirtás nem használt, annak oka egyszerűen abban rejlik, hogy a talaj léghőgocskáiban menedéket találó egyetlenegy phylloxera milliókra menő nemzedéknek adhat életet. A tudomány és gyakorlat mai álláspontja mellett a szőlő-tetüt kiirthatlannak kell tartanunk és azért, miután a bortermelés megszüntetésére gondolnunk sem lehet, meg kell kíséreni a konok ellenséggel jól-rosszul megélni. Miután az amerikai szőlők több faja a phylloxerának ellentáll, ezeket kell magról, vagy veszőről szaporítani s ezután nemesíteni. Dr. Hamm előadásából még azon szomorú tényt jegyeztük fel, hogy ma már Európa minden bortermelő országában kisebb nagyobb mértékben pusztít a phylloxera, de eddig leginkább Franciaországban lépett fel mint óriási csapás! Ezután Götthe Hermann mondá el mindazt, mit lapunk figyelmes olvasói már a budapesti ülésről küldött tudósításunkból ismernek, — a kongressus köszönettel fogadta az érdekes és nagyfontosságú közlést és a phylloxeraellenes szőlők mivélését és nemesítését határozatlanlag kimondá.

Második tárgy: minő törvényes intézkedésekre van szükség, hogy a phylloxera terjedése meggátoltassék? bevezette Dr. Rödlér. Itt természetesen csak arról lehet szó, hogy a szőlőtulajdonos a közérdekben eszközölt irtási vagy orvoslási eljárásnak kellő kárpótlás mellett ellene nem szegülhet s miután az osztrák törvényhozás erről kielégítően gondoskodott, a kongressus a fennálló szabványokat a maga részéről is elégségeseknek találta.

A második nap: várvavárt tárgya, a gyártott bor kérdése volt! Machsan michelei (tiroli) vinczellérképezde derék igazgatója a kényes themát épen oly szakszerűen, mint tárgyilagósan kezelte s meggyőző érvelése nagy hatással volt a kongressus összes tagjaira. Kifejté, hogy iparszerű boryártás az osztrák birodalomban nem létezik, a megkérdezett összes hatóságok, iparkamarák és gazd. egyetek egyetlenegy ily nemű vállalatot sem tudtak megnevezni, sőt a pénzügyigazgatóságok legbehatóbb kutatásai sem voltak képesek az új adótárgyat felfedezni! Igaz, hogy pancsolják, hamisítják, szaporítják a bort, — de nem gyártják és a kereskedelem pangásának különben is nem ez az egyedüli oka, hanem a rohamosan fokozódó serivás és az általános elszegényedés. Zajos helyesléssel fogadott értekezésének befejezéséül több határozatot ajánl, melyeket alább, a congressus által némileg módosított szövegben közlünk. — Az általános vita felette érdekes és részleteiben néha megkapó volt. Dr. Rösler és Dr. Bersch a vegytani tudományak védelméül elmondták, hogy valódi szakember sohasem készíthetett oly receptet, minő itt ott kézen-közön forog,

ez furfangos kontárok művei, kik a „titkot“ drága pénzen árulják, megkészítve oly löre áll elő, melyet senki a világon meginni nem képes. Dr. B e r s c h bizonyítja, (később Dr. H a m m hivatalos adatai által is támogatva), hogy a gyártott bor vak lármája mesterségesen lett szitva s keletkezése körülbelül az e tárgyban beadott törvényjavaslatra vihető vissza; tény, hogy ez eddig is több kárt okozott, mint egy jókora phylloxerapusztítás! Dr. D i n s t e hisz a gyártott borban és ajánlja a nagy városi fogyasztási adók leszállítását, mert ezek mintegy praemiumot nyújtanak a csalónak. M o l n á r I s t v á n szintén megvan győződve, hogy boryár Ausztria-Magyarországban nem léteznek, de figyelmeztet, hogy a borseprőt tömegesen hozzák a nagy városokba, itt vízzel újból kisajtoltják és bort készítenek belőle, mely például Budapesten mint „Kőbányai“ szerepel. (Ez azonban szerintünk csak borsaporítás, mely egészséges könnyű italt ad, minőt akárhány borvidéken munkásai s cselédjei számára készít az okszerű termelő.) E bor heoliterje vámmal együtt csak 1 frt 20 krba kerül és így természetes, hogy a mustul vagy borul behozott még oly olcsó ital felett is előnyben van., itt is tehát a fogyasztási adón kellene változtatni. Gróf A t t e m s csatlakozott e nézetekhez, szerinte a borhamisítás még nagyobb fontosságu mint a gyártás, mert első rendű promontoriumok termékeit utánozzák. A jó szándéku beszédnek sokat ártott a zavaros phrázisdús előadás, mely a készültség hiányát árulta el. Végre a következő határozatok lettek elfogadva: 1) Tulajdonképeni borgyártás, mint a közönség hinni szokta, nem létezik. 2) A termelőknek a borkereskedőkkel vállvetve oda kell törekedniök, hogy jó szőlőfajok okszerű megválasztása és mivélése, valamint gondos pinczekezelés behozatala által a fogyasztó közönség körében uralkodó bizalmatlanságnak elejét lehessen venni. 3) Hogy a borkereskedés feladatát teljesíthesse, azt semmi törvény és szabályrendelet által korlátozni nem szabad, hogy az a termelőktől átvett nyers anyagot a szerint kezelhesse és idomíthassa, a mint azt a külföldi fogyasztó közönség megkívánja, 4) A termelő és fogyasztó közönségnek, valamint a borkereskedésnek közös érdekében áll esetleg előforduló visszaélésekkel szemben megfelelőleg fellépni. Különös eréllyel és szigorral kell üldözni minden oly eljárást, mely által az egészséget csak legkevésbé is alteráló változások idéztetnek elő a borban. 5) Az osztrák büntető törvény jelen cikkelyei, melyek a tápszerek hamisításáról szólnak, kellő alkalmazás mellett elégségesek lesznek a jogos panaszok orvoslására. — E határozatok következtében reménylik, hogy a gyártott bor többé nem fog kisértetni, a felkeltett figyelem pedig a hamisítókat kérlelhetetlenül fogja a közvéleménynek denunciálni!

Harmadik napon R ö m e r bornagykereskedő referált azon nevezetes tárgyról: Minő be- és kiviteli vám lenne bortermelésünkre nézve kívánatos? Előadó szakszerűen vázolta a jelen tarthatlan állapotot kivált Németországgal szemben és indítványozá legalább is azon vámtételek visszaszállítását, melyek 1868-ig érvényben voltak. Dr. H o f e r birodalmi képviselő kívánatosnak tartja, hogy azon mérvadó személyiség — Bismarck — jelenléte használtassék fel arra, hogy a politikai

egyezkedések mellett a kereskedelem-, ipar- és gazdasági érdekek is védelemre találjanak — mit a kongressus viharos helyesléssel egyhangulag kimondott.

L e i b e n f r o s t F e r e n c z bornagykereskedő ezen témát tárgyalta: Minő egyszerű borkezelést lehet a kis termelőnek ajánlani, hogy bora kereskedelmi képességet nyerjen? Mint a kiállítási jury elnöke constatálta, hogy az utóbbi tárlat óta lényeges haladás nem észlelhető., ajánlja jobb szőlőfajok választását, a kései szüretet, kivált kedvezőtlenebb éveekben, a vörös bor termelését nagyobb figyelemben kívánja részesíttetni, valamint tisztább és okszerűbb pinczekezelést kíván behozni. Rövid vita után még határozatot, hogy a vándortanári intézmény, valamint a népszerű szakirodalom lehetőleg kifejtessék, továbbá, hogy lehetőleg szőlőhegyenként jó és fűthető erjesztő pinczék rendeztessenek be közös használatra.

Hogy minő újabb szőlőfajok bizonyultak be legértékesebbeknek Ausztriában? erről G ö t h e H e r m a n n referált. Ez a kérdés nem volt kellőleg elkészítve, mert Göthe ugyan Stiriát illetőleg megadta az alapos választ., de a többi tartományok képviselői közül senkisé volt elkészülve e nehéz kérdés megfellelésére s így csak immel-ámmal szólhattak hozzá. Miután az erdélyi gazd. egyesület röpirata a kongressus tagjai között kiosztva lett, Göthe a legnagyobb dicsérettel emlékezett meg e munkálatról, melyet mintaszerűnek és utánzásra méltónak mondva, a kongressus teljes figyelmébe ajánlott.

A negyedik napra ugyan még hat tárgyalandó kérdés maradt fenn, de a megelőzőkkel szemben már vagy nem bírták az általános érdekeltséget felkelteni, vagy nem voltak alkalmak arra, hogy a tárgyalás által nyerhettek volna. Így csak röviden említjük, hogy B á r o T h ü m e n a Gloeosporium ampelophagum nevű gombáról (melyet itt ott „himlő“-nek neveznek), D r. R e i t l e c h n e r pedig a legczékesebb borkezelési eszközökről értekezett stb., 2—3 kérdés egészen elmaradt.

A kongressussal kiállítás is volt összekötve s nemcsak mi, de több bécsi lap is rosz néven vette, hogy a borokat illetőleg, Magyarország részvéte ki volt zárva! Főleg a borkereskedők játszottak nagy szerepet, a termelő alig jutott érvényre., vagy 20 példányban a borokat poharankénti izelésre is kimérték. A szőlőkiállítás igen szép volt, a klosterneuburgi és san michelei borászati intézetek, a Schlumberger czég Vöslauból és a zágrábi gazdasági egyesület gyűjteményei nyertek kiváló elismerést. Egyáltalában a tárlat a bécsi kertészeti társulat festői helyiségeiben pompás látványt nyújtott., de valami lényeges újítást vagy haladást a számos szőlészeti s borászati eszköz alig mutatott fel.

Gamauf Vilmos.

Beszterceze vidéki körút.

I.

Idei körútam Beszterceze vidékére vezérelvén, első és fő kötelességemnek ismertem a Steiniger tanulmányozását; melyet teljesítve, kívánom a róla tapasztaltakat köztudomásra juttatni.

Először a Steiniger (köves hegy) maga alig tesz 20 holdat; fekvése egészen déli, talaja kavicsos agyag, tisztán

flaszterezni való követ lehet benne nagy mennyiségben találni; a nagyobb rész mintegy 70 hold, nyugotra fekszik; végre a Besztercze felőli, mintegy 10 hold, egészen keletnek áll. Ily változó fekvéssel a déli meredek oldalon kívül a többi lankásabb és talajában kevés kő van, inkább tiszta agyag.

Mi a szőlő-fajokat illeti: itt láttam ponnázni a valódi Leányka szőlőt, csaknem fél részben osztakozva a kövér szőlővel s így ez a két faj vegyesen az uralkodó; a keleti részben már Járdovány szőlőt is találtam, itt-ott elvétve látható Fekete gazda-biztató vagy Madárszőlő (ezt Czudrinak nevezik) alig egy pár vékony héjut vagy boros szőlőt is találhatni. Ez adná azt a felséges bort, melyből található Beszterczén Hofgräfnél, nagy pap Budakernél és Besenyőben az esperesnél. Mindezek önkénytelenül eszébe juttatják az embernek a külföldmegyei Törökhegyet, mely borának ize, színe és finomságával ugyanazonos és egy; ott is csak a Kövér és Leányka szőlő, kevés Som szőlővel vegyülten szolgáltatja a Steinigerhez hasonló s merem koczkáztatni — azzal egyenlő minőségű bort.

Mi a miveltést illeti, ugyancsak ember volna, ki azt leírni tudná; 7—8 fa egyenesen, magas karóhoz kötve, közülök válogatás-nélkül egy-egy félkarikára hajtva képezi a szőlőt, a karó tetején csüngő fűrtökkel, minden számítás nélkül az idegre, jövődre és a 3-ik évre, egybehalmozott összes jövéseivel három-négy helyen csomóba kötve, megsárguló levelek között kikandikáló fűrtjei itt-ott mutatván kevés termésöket; a különben jól megkapált s tisztán tartott s újból rendszeresen ugyanazon fajokból egyforma távolságra ültetett új szőlők, mint a Haltrich, Budaker és Vol szőlői is, messziről mutatják a lehető legrosszabb miveltési rendszert, ha már ugyan ezt is miveltésnek lehet nevezni.

Általánosan ez a rossz miveltési rendszer divik az összes 22 beszterczevidéki falvakban, hol a szőlőfajok csaknem mind azok, azzal a különbséggel, hogy néhol több, csaknem tiszta Kövér szőlőből áll az egész szőlő-állomány, mint Szász-Budakon, néhol több Járdovány van mint Jaádon, Nagy-Sajón és Szász-Lekenczén. Hogy a rossz miveltés mellett mennyire kitűnt az előadás alkalmával a hallgatók előtt megcsinált karikás szőlőmiveltési rendszer s az értelmes szász gazdák rögtön mennyire felfogták annak előnyeit és elfogadták; bizonyosága az, hogy a szász-budaki falúbírónak derék fia magának németül leírván, egy hold szőlőjét másnap már a tanultak szerint miveltette meg s így a Steinigerben többen ugyanezt tették. Végül a karikás szőlőmiveltésről általam készített könyv németre fordítását most a derék gyümölcsész Gelner magára vállalta és még ez őszön szándékozik kinyomatni. Mindezek felett pedig a tanulási hajlam legnagyobb bizonyítéka az, hogy falvanként 20—25 példányt rendeltek meg egyszerre ezen készülendő német fordításból; mert ott mindenki tud olvasni és szeret tanulni. — Bár csak a jó példa másfelé is elragadna! **Fekete Pál.**

Még egy pár szó az Orange-pepin stb. fölötti vita bevezetésül.

Nagyon sajnálom, hogy akaratom ellen megbántottam Brassai urat azon cikkemmel, melyet a lapok 33-ik számában

nemely gyümölcsfajról irtam volt. Bocsánatolt is kérek ezen Brassai urtól; mert, — isten látja lelkem, — de nekem őt, magát, sem megsérteni, sem érdemeiből valamit levonni nem volt szándékom, a mit már azáltal is bebizonyítottam, hogy neki, említett cikkem zárszávaiban, úgy magam, mint a gyümölcs-termelő közönség nevében is, köszönetet mondtam azért, hogy gyümölcsseit oly körülményesen megismertette.

Biztosítom arról is Brassai urat, hogy ama neheztelt cikket sohasem irtam volna ellenébe, ha mindazt, — egész rövidséggel bár, de mindenestire, — fölemlítette volna már első cikkében is, a mit legujabb cikkében, a lapok 36-ik számában, őszintén bevall.

Nem irtam volna a neheztelt cikket bizonyára, ha bevallotta volna mindjárt kezdetben, hogy ő és Erdélyben többen is, Orange-pepin név alatt, azt az almát ismerik, a mely Cox orange-pepin név alatt már, úgy szólván, világszerte ismeretes. Itt határozottan Brassai ur volt a hibás; mért bujtotta a Cox orange-pepinjét, melyet 1830. táján, Cox, angol gyümölcsész nyert magról, — mért bujtotta, mondom, ezen almát az Orange-pepin neve alá, a mely almafajnak Angolhonban már a múlt század végén ismeretesnek kellett lennie! mert hát a Downtoni-pepint 1808-ban Knight, angol gyümölcsész, a már akkor állítólag létező Orange-pepin és Golden-pepin mesterséges keresztezése által nyerte volt. Hogy ennél fogva az Orange-pepin, melyről már a folyó század legelején tétetik említés, csak ugyan más almafaj, mint a Cox orange-pepin, mely csak 1830. táján lépett a világra; azt úgy hiszem, nem szükség bővebben bizonyítgatnom. Én nem is a Cox orange-pepinjéről állítottam, hanem egyszerűen csak az Orange-pepin-ről, és a miterről elmondottam megelőző cikkemben, — hogy t. i. az egy olyan ismeretlen gyümölcs, — akár létezik különben, akár nem létezik a világon, — mely sehol sincs leírva hitelesen és a melyet a most élő vagy ujjabbkori gyümölcsészek közül talán senkisémet is ismer; — azt kénytelen vagyok most is föntartani.

Nem irtam volna a neheztelt cikket, ha Brassai ur mindjárt kezdetben bevallja azt, a mit legujabb cikkében őszintén bevall, hogy t. i. ő „keveset törődve a nevekkel és azoknak valódiságával“ csak arra törekedett, hogy kiismerje, hogy melyek a legtermékenyebbek, legjobbak, legbecsesebbek azon fajai közt, a melyeket ő a „legmegbízhatóbbnak dicsért helyekről“ beszerezgetett; aztán, ha bevallja azt is, hogy szívesen utána járt volna, hogy jöknak fölismert fajai valódiak-e vagy nem? de nem volt érkezése és módja hozzá; mert ha ezt bevallotta volna mindjárt kezdetben; akkor, — van bennem annyi becsületadás, hogy — nem irtam volna Blenheim-pepin nevű gyümölcséről sem a lapokban, hanem kéz alatt, levélben csak ennyit irtam volna neki: „Kedves bátyám!“ (én így szoktam a nálamnál öregebb, magyar gyümölcsészeket szólítani) „Blenheim-pepin nevű gyümölcsö nem valódi: hanem, ha csakugyan oly kitűnő, a milyennek írja; akkor megérdemli, hogy kutassuk ki valódi nevét is, ké-

rem, küldjön nekem róla gyümölcs-példányokat és ojtóveszőt is, hogy én, a ki talán jobban ráérek és többféle segédeszközzel is bírok hozzá; kikutathassam a valódi nevét; mert hát napjainkban már szégyen, ha hamis név alatt ismerjük és terjesztjük a gyümölcsfajokat". — Ilyen hangot aztán, úgy hiszem, Brassai ur sem vett volna sértőnek tölem. — És itt megint csak Brassai ur volt tehát a hibás és nem én, a ki őt sohasem ismertem sem személyében, sem működésében, sem érdemeiben: hanem föllépésének modora után olyan ellennek tekintettem, a kivel a nyilvánosság előtt bátran meg lehet küzdenem a nélkül, hogy azért haragját magamra vonnám.

Még a Schönbrunni renet ellen sem tettünk volna sem én, sem Villási barátom egy szónyi kifogást sem, ha úgy lett volna mindjárt kezdetben bemutatva, hogy „Ezt az almát mi, Erdélyben, Schönbrunni renet név alatt ismerjük; mert Schönbrunból név nélkül kaptuk s nem tudjuk, hogy van-e neki más neve is vagy sem? Hogy kifogást tettünk ellene, annak Veress ur volt az oka, a ki a „Nép kertésze“ című lapban ilyen kérkedő szavakkal mutatta be ezen almát: **Schönbrunni renet, ki ne ismerné ezt?** Mi nem lehattunk itt, sem Villási, sem én, bünyösök, ha azt mondtuk, hogy biz azt az almát mi sem ismerjük, de szeretnők megismerni mi is.

Öszintén be kell vallanom, hogy Villási is, én is azt hittük, hogy Veress ur is, Brassai ur is, oly elbizakodott emberek, a kik magukat a gyümölcsészet terén csalhatatlannak, mindentudóknak hiszik és másoktól is megkövetelik, hogy higgyenek az ő csalhatlanságukban, mindentudóságukban. Mi ketten csakis ezen okból kezdettük és folytattuk a neheztelt vitát. Ha ezen hiedelmükben csalatkoztunk irányokban; az aztán nagy hiba solt részünkről; ezt elismerem: de napjainkban már nem szabad eltűrnünk, hogy a járatlan nagy közönséget a gyümölcsészet terén is ál-tanokkal vezesse tévútra bárki is, a ki ezt tenni merészlené. Nem is első, nem is utolsó dolog az többé — hisz naponkint tapasztalhatjuk — hogy az elbizakodottság a nyilvánosság ítélő széke előtt mindenütt és minden téren megkapta és megkapja büntetését.

Legyünk szerények! ne akarjunk többeknek látszani, mint a mennyiek vagyunk! A ki keveset tud közülnk, igyekezzék többet tanulni; mert a tanulás nem szégyen! vagy szerényen használja föl a közjóra. azt a keveset is, a mit tud! A ki többet tud, mint mások, igyekezzék annyival többet használni a haza javára, a mennyivel többet tud másoknál! és igyekezzék még többet tanulni, mint a mennyit tud; mert egy emberélet nagyon rövid ám arra, hogy a tudás forrását mind fenéig kimeríthesse! Ha így teszünk mindnyájan; akkor bizonyára szent lesz közöttünk a béke.

Kelt Mező-Kovács házában, sept. 28-án 1879.

Bereczki Máté.

A phylloxeráról.

A peéri szőlőkben fellépett phylloxeráról Dr. Serly Gusztáv urtól a következő felvilágosítást közöljük:

Nagy-Károly, 1879. szept. 29.

A phylloxera jelenléte Peérben fájdalom constatálva van, de nem az én szőlőmben lépett fel, hanem néhai testvérem Serly Ödön ujonnan telepített szőlőjében, az én szőlőm még eddigelé teljesen phylloxeramentes, én csak a testvérem szőlőjében ellőttem gyanussá vált szőlőtőkékéből küldöttem két példányt vizsgálat végett M.-Óvárra. — Boldogult öcsém Francia- vagy Olaszországból, sőt Klosterneuburgból sem hozatott egy szál vesszőt sem, hanem 230 fajú dessert vesszőinek legnagyobb részét Mathiás Jánostól Kassáról, Hudacskotól Szikszóról, dr. Entz Ferencztől Budáról; több muskotály fajokat, dr. Annaitól Bonyhádról és Zejk erdélyi szőlőjéből, — fekete burgundi, kék kadarka, szlankamenka, érői veres, olasz és rajnai rizling, szerémi zöld, alexandriai muskotály borfajú szőlőveszszőket pedig Sir Antaltól Egerből, Las Torrestől Szlavoniából, dr. Entztől és Hudacskotól, és így az élődsi rovar Peérbe telepítő phylloxerás vessző az említett szőlészek valamelyikétől küldetett. Hogy melyiktől, azt boldogult testvérem jelölhetné meg; én csak annyit mondhatok, hogy a phylloxera egy muskotály-táblában merült fel.

A ministeri küldött Cserháti Sándor tanár urnak az egész szőlőhegyre kiterjesztett igen pontos és beható vizsgálatai nyomán határozottan állithatom, hogy az eddig csaknem tönkre ment terület alig egy holdnyi, a fertőzött terület pedig 30 hold, a többi eddigelé teljesen ment a phylloxerától, s hogy ez a jövőben is ment maradjon, a kormány erélyes intézkedéseitől várjuk.

Tudjuk mi azt jól, hogy ez sok költségbe kerül és épen azért egyesek meg nem bírhatják; de a phylloxera-kérdés immár igen nagy fontosságú országos ügygyé vált. Csak most olvastuk a bécsi borászati congressus jelentéseiből, hogy a phylloxera Franciaországban két millió hatszázezer hektár szőlőt pusztított el alig 10 év alatt, tehát a meglevő szőlők egy harmadát; ha ez nálunk is így halad, úgy 10 év alatt Magyarországon nem lesz szőlő; pedig ha összeszűk kezeinket, és addig, míg a baj kisebb helyekre van localisálva, teljes erőfeszítéssel a pusztításhoz nem fogunk be fogkövetkezni.

A phylloxera irtásnak legbiztosabb módja: a víz alá merítés, hegyi szőlőkön nem képzelhető; szintoly kevéssé alkalmazható egy másik hatalmas ellenszer, a talajnak homokkal való vegyítése, de igenis megkísérlendő a phylloxerától meglepett talajnak szénkénneggel megmérgezése, a mely szer Cserháti tanár ur állítása szerint is, a phylloxerát és petéit megöli a nélkül, hogy a szőlőtökének különösen ártana. Itt nem az érmelléki szőlőhegyek egyik gyöngyének Peérnek megvédéséről van szó, hanem az egész ország bortermelése van kérdésben, mert annyi bizonyos, hogy ha semmit se teszünk, az elveszett, míg ha küzdünk, megmenekülhetünk. Mi egyesek minden áldozatra készek vagyunk, de a legfőbb áldozatot kell hozni az államnak; azaz nem kell sajnálni az ezreket, talán százazereket, hogy a milliókat, talán a százmilliókat megmenthesse. Ha nem talál a kormány alapot, melyet a sokszor említett veszedelmes rovar kiirtására fordíthatna, adóztassák meg e czi-

men a szőlőtermelőket, vagy vegyenek fel kölcsönt a szőlőbirtokosok terhére; bizonynyal szívesen elviseli minden szőlőtulajdonos az új terheket; vagy ha nem lenne hajlandó, tekintse meg a péteri phylloxera szőlőt és ha látni fogja, mily iszonyu elterjedést nyer és pusztítást visz végbe a legdúsabb tenyészeten egy nyáron a homokszemnyi rovar, melyből egy példány egy idény alatt egy milliónyi szaporulatot is hoz létre: ugy bizonyosan szívesen meghozza mindenki azon áldozatot, melyet a sorscsapások kényszerüségé, fájdalom megkövetel. (Ellenőr).

Dr. Serly Gusztáv,
szatmármegyei főorvos.

Lóvásár Déésen okt. 25.

A Szolnok-Doboka megyei gazdasági egylettől Déésről, 1879. október hó 4-éről következő értesítést vettünk:

Szerencsénk van a t. szerkesztőséget értesíteni, miszerint kiállításunk folyama alatt, azaz folyó hó 25-én nagy lóvásár fog tartatni, mely alkalommal e czélból százakra menő ló leendő elővezetendő.

Az erdőőrök szakvizsgálója.

Az erdőőrök szakvizsgálója f. é. október 25-én és a következő napokon fog az 1877 évben közzétett szabályzat szerint és pedig Budapesten, Besztercebányán, Kolozsvárt, Marmaros-Szigeten, Temesvárt, Ungvárt és Kaposvárt megtartatni.

Felhivatja tehát a fölmívelési ministerium mindazokat, kik az „erdőőrök szakvizsgálóját“ letenni szándékoznak, hogy eredeti bizonyítványaikkal felszerelt folyamodványaikat egyenesen az ezen vizsgák székhelyein működő főispánokhoz nyujtsák be.

Budapesten, 1879. szeptember 18.

Értesítés a ragályos és járványos állati betegségekről 1879. sept. 22—30-ig.

Megye	Község	Az állatok faja és darabszáma	A kór megnevezése	Elhullt vagy gyógykezeltek
Alsó-Fejér	Vingárd	1 szarvasm.	lépfene	elhullott
"	Girbó	1 "	"	"
"	N.-Ényed	1 "	"	"
"	Diód	1 "	"	"
"	Vizakna	1 "	"	"
Brassó	Feketehalom	1 bival	"	"
Hunyad	Felső-Telek	1 ló	takonykór	kiirtatott
"	Alsó-Nádasd	1 szarvasm.	lépfene	elhullott
Kolozs	Mező-Örm.	1 "	"	"
Maros-Tor.	Malomfalva	1 "	"	"
N.-Küküllő	Medgyes	8 sertés	"	"
Szilágy	Szilágy-Cseh	4 bival	"	"
"	"	43 sertés	"	"

A magyar korona egész területe marhavészmentes.

Vidéki gazdasági tudósítás.

Zabola, szept. 29-én.

Az őszi vetéshez hozzáfogtunk Kisasszonynapkor és el is végeztük sept 26-án, mert közbe igen jó esőnk volt két rendbe, igen

jól takarodtunk, a vetések szépek, csak az egér erősen rágja, a zabnak is jobb részét megette, a törökbuza és a pityokát is; az állatok közt nincs semmi betegség; sarjunk igen kevés lett, tavasz szalmás igen kevés már most is, a szénának igen jó ára van, lehet számítani, hogy a tavaszon drága lesz.

Kónya Miklós

Üzleti heti szemle.

(A „Pesther Lloyd“ nyomán.)

Gabona és gyapjupiacz Budapest, sep. 28--okt. 4-ig. 1879.

Buza a hét elején élénk, később rendes menetű; forgalom 100,000 metermázsa, ár 14-00 frt.

Rozs ára emelkedik, forgalom 4000 metermázsa, ár 8-65 ft.

Árpa változatlan, forgalom 4000 metermázsa, ár: takarmányára 6-50 frt, seres árpa 10-00 frt.

Zab szilárdabb, forgalom 3500 metermázsa, ár 6-50 frt.

Törökbuza lanyha, forgalom 5000 metermázsa, ár 7-05 frt.

Repcze lanyha, forgalom 6000 metermázsa, ár 10-45 frt.

Gyapju mérsékelt irányzatú; eladatott 300 metermázsa középfinom 84—93 frt, 150 metermázsa közép fésűs gyapju 78—82 ft, 200 metermázsa közepes posztógyapju 70—76 ft, 300 metermázsa hiba nélküli bácskai gyapju 61—62 frt, 100 metermázsa havasi nyári gyapju 86—87 frt. (Árak per 56 kilogramm).

Gabonák:

minimum és maximum: Budapest okt. 4.		Bécs okt. 4.
Buza	12 20—13 75 frt	11 00—14 45 frt
Rozs	8 50—8 90 frt	8 70—9 90 frt
Árpa, takarmány	6 60—6 90 frt	— — —
Árpa, szeszfőzésre	7 30—7 90 frt	— — —
Árpa, seres	8 50—10 50 frt	8 80—11 50 frt
Zab	6 05—6 20 frt	6 10—7 30 frt
Repcze	10 78—11 26 frt	11 00—12 62 frt
Törökbuza	6 60—6 70 frt	7 20—8 25 frt

Bécsi marhavásár sept. hó 29-én. Összes felhajtás 2646 darab és pedig 1614 drb. magyar, 904 drb. lengyel és 128 drb. német fajta, melyből 2393 drb. ökör, 93 drb. tehén, 70 drb. bika és 90 drb. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 53—57 frt, lengyel 54—57 frt, német 55—58 frt, tehén 48—50 frt, bika 47—52 frt, bival 44—48 frt. Lában darabonként 105—205 frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár okt. 3-án: (Az első magyar sertésbizalmi részvénytársaság jelentése.) A nagy kelet daczára az árak oly tetemes felhajtások mellett, melyek különösen a Dunafejedelemségekből tartósan eszközöltetnek, nem állhatnak helyre, és mert vidéki kereskedők által sok kínáltatott e hét nyereszkesedési üzletek nélkül folyt le.

Jegyzett árak: magyar sertés 280—340 kgr. nehéz 38½—39¼ kr, 200—250 kgr. 40—42 kr, 140—180 kgr. 42—44 kr, szerb-nehez 37½—38½ kr, könnyű 39½—40 kr, oláh és tükés 39—39½ kr, klgmként tisztasuly. Eleség árak: tengeri 6 frt. 80 kr, árpa 6 frt. 60 kr, mm. és készpénzért. Helyi állomány: sept. 26-ról maradt 70520 drb. Felhajtatott: Alföldről kövér 4480 drb., sovány 1480 drb., Erdélyből 140 drb.,

Szerbiából 3840 drb., Oláhországból 1780 drb., magyar állam vasuttal 350 drb., vidékről 40 drb., összesen 82630 drb., Elhajtattott: Felföldre 1070 drb., Bécsbe (mult héten 195 drb.) 3240 drb., Prágába 1190 drb., Bodenbachon át 2650 drb., Rutkán át 1970 drb., Mainz és Stuttgartba 420 drb., összekötő vasuttal 40 drb., budapesti fogyasztás 2390 drb., kültelki fogyasztás 120 drb., Összesen elhajtattott 13090 darab. Marad állomány 69540 darab. A részvénytársaságokban 12220 drb. van elhelyezve.

Bécsi sertésvásár szeptember 30-án. Összes felhajtás 4554 darab és pedig 1133 drb. nehéz, 1280 drb. középnehéz és 2141 drb. süldő; melyből 1060 drb. magyar, 2141 drb. orosz-lengyel, 1192 drb. szerb és 151 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 35--36½ frt, középnehéz 34—35 frt, süldő 30—38 frt, zsir 46—49 frt.

Drezdai vásár sept. 29. Felhajtás 880 drb. vidéki és 491 drb. magyar sertés, az elsők 54—57 filléren, az utóbbiak 45—48 filléren keltek el ½ klgrként.

Berlini vásár sept. 29. Felhajtás 5990 drb. Nagy szükséglet folytán a tulajdonosok nagyobb követeléseket tettek. Mecklenburgi 52—53 mk. oroszok 43—45 mk, 100 ű vágósuly, magyar 43 mk, 45—50 ű tárával.

Disznózsir üzérkedési vásárlások folytán áremelkedésben; kész áru hordóval együtt 45—47 frt, october havi kötésben hordó nélkül 46—47 frt.

Szalonna szintén emelkedő irányzatban; vidéki szalonna 47½ frt, városi áru 45—46 frt; füstölt szalonna 50—52 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS

Hirdetések.

Pénz-kölcsönök

a birodalom bármely részében telekkönyvezett földbirtokra 1000 frttól kezdve bármily magas összegig, 5 vagy 6% kamat mellett törlesztésre és 4000 frton felülieket még előnyösebb feltételek mellett gyorsan eszközölk.

Bekebelezett terhek kifizetését szintén eszközölöm.

Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

(2.) (40—52.)

Hat. engedélyezett

„Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda“.

Kolozsvárt, Páris-utca 19-ik sz. saájátház.

Értekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 1—4 óráig

A csaknem félszázad óta fennálló

(13.)

1831-ik évben alapított

szabadalmazott trieszti

(11—12.)

ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG (ASSICURAZIONI GENERALI)

kolozsvári főügynöksége, **Boér Sándor** által képviselve.

Az erdélyi gazdasági egylettel, 1879. július 1-én, 12 évre terjedőleg kötött szerződés értelmében, elvállalja az Erdélyi gazdasági egylet n. é. tagjai biztosításait **rendkívüli leszállított díjtételek** mellett, 1) **tűz-**, és **villám-**, 2) **jég-** és 3) **szállítmány-károk** ellen, továbbá biztosít 4) **tőkét** és **életjáradékokat** (nyugdíjat) **az ember életére**, mindenféle mólozat szerint.

Kifizetett kártérítések: 1878-ik év folytán, 15,404 káreset után 6,330,771 fr 18 kr.

és a társulat keletkezése óta 379,317 „ „ 129,319,662 fr 57 kr.

Az 1878-iki évre közzétett és minden ügynökségnél betekinethető vagyonmérleg szerint a társaságnak készpénzben, értékpapirokban meglevő, továbbá ingatlanokban, jelzálogkölesönben, bankoknál stb. elhelyezett **alap- és tartaléktőkéje: 22,950,488 fr 99 kr.** a több éves biztosítások váltóval fedezett díjjai: 11,715,122 fr 99 kr.

Figyelmeztetés: Bátrak vagyunk különösen az Erdélyi gazdasági egylet n. é. t. tagjait egész tisztelettel felhívni: méltóztassanak a fennhivatolt szerződés által megállapított rendkívüli kedvezmények igénybe vétele céljából az iránt rendelkezni, hogy biztosítási szándékuk egyenesen az alólírt főügynökségnek, vagy a társaság ügynökei tudomására jusson, kik aztán a további teendőkről gondoskodni fognak.

WALSER FERENCZ

első magyar Gép- és tűzoltószerek-gyára, harang- és ércöntöde.
Budapesten és Kolozsvárt

Borsajtók a legkitünőbb rendszerű,
 Szőlő roncsoló-malmok és rosták,
 Borszivattyuk minden bozzá való felszereléssel gyári áron
 kedvező feltételek és jótállás mellett ajánlja

Walszer Ferencz magyar gazdasági gépgyárai egye-
 sitett raktárának és gépműhelyének erdélyországi fióktelepe
Kolozsvárt, bel-monostorutcza 12. szám,

Arjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek,
 (Értelmes ügynökök és ismételadók kerestetnek).

(15)

(12—23)

P i a c e z i á r a k.

A h e t i v á s á r		Egy hectoliter (=70 kupa)						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
h e l y e	napja	tiszta buza	polgoy buza	rozsa	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tűzifa	marhabús
á r a k r a j o z á r o k b a n											
Beszterozse		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Csik-Szereda		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Décs		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Déva		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Erzsébetváros		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fogaras		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
K.-Fehérvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz.-Sz.-Miklós		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kolozsvár	okt. 2	760	—	450	—	200	360	160	130	300	44
M.-Vásárhely		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagy-Enyed		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
M.-Szében	okt. 3	870	720	470	460	270	480	150	90	300	46
Szegesvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz.-Sz.-György		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Szamosújvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz.-Régen	okt. 2	685	462	403	280	230	338	120	60	220	40
Sz.-Údyvárhely	sept. 30	650	500	450	—	250	400	160	30	200	36
Torda		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V.-Hunyad		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Mellékletek

100 darabonként 1 forint 40
 krajával számítatnak.

A hirdetés szövegét
 a t. megrendelők minden
 külön díj nélkül tet-
 széss. szerint akárhányszor
 változtathatják.

Az „Erdélyi gazda” hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése	1 1-3 1-6 1-12 1-18 1-24 1-30 1-36 1-42 1-52										
	széri hirdetésnél										
	fizetendő forint										
1/16 v. egész oldal	7	20	35	65	95	120	140	160	180	210	
1/16 v. fél „	4	10	18	33	48	60	70	80	90	105	
1/16 v. negyed „	3	6	9	17	24	30	35	40	45	53	
1/16 v. nyolczad oldal	2	3	5	9	12	15	18	20	23	27	
1/16 v. tizenhatod „	1	2	3	5	6	8	9	10	12	14	

Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai
 és
 lapunk t. előfizetői
 25% vagyis egy negyedrészt
 engedményben részesülnek,
 ha hirdetésük beküldésekor
 tagsági vagy előfizető
 minőségükre hivat-
 koznak.